



nici zdravstveni odbor za Pulu u svrhu, da preporodi i odredi shodna te se ne uvute u naš grad kolera. To je nemilo barati u "blazenoj" Italiji, u Pulji. Na tej sjednici rek bi, da je talijanskoj sinjoriji bila najpreće briga, kako da se rješe bosanski i dalmatinski radnici u Pulji, jer su na predlog nekog Petrisa primili mudi zaključak, da občina, poradi kod političke i vojne oblasti, te se ti radnici makar silom istjeraju iz Pule, da se tako zaprijeti unos kolera u Pulu. Dapaće je mudri trgovac Jurica Benussi preporudio, da se na Bošnjaci još ove godine istjeraju, jer inče da čemo ove godine svi umrijeti. Poznajući g. Benussia kao trijema i ozbiljnu čovjeka, očito je, da je tom preporukom htio finom ironijom povrati rupu taj mudri zaključak i karakterisati glupost predlagatelja. Isto tog zaključka občao je kot, kapetan grof Attenu ustmeno pregovarati s vojničkim oblastima. Osačina glavica podnascelnik Frank opazi kot kapetanu, da bi bilo bolje brojavno pregovarati, niti ovač mu odvratiti da je bolje ustmeno. Zaključku mudri oči još, da se zabrani prodavati lubenice (angurije) tek od 26. pr. m. ijd. itd. itd. Komentar gornjem zaključku netreba, odviše je jačna svrha talijanske sinjorije.

A sada ćemo mi isleti, što nisu htjeli zabrinuti zdravstveni odbornici zaključiti: 1. da se za radnike i druge siromake u Pulji grade čisti i zdravi stanovi; 2. da se uvode po gradu kanalizacija, koju bi platali vrlo rado sami vlastnici kuća; 3. da se pročiste i urede ulice: vicolo della Bissa, Miuvra, Abbazia, Tradonico, Androne i kutovi svih tih ulica, koje se nalaze baš u sredini grada i tako rekuća sачinjavaju stari grad Pulu, a gdje ponajviše u tlačnim, nečistim i bezvlačnim stanovima obitava t. zv. talijanska "cittadinanza"; 4. da se zabrani ulaz u luku talijanskim brodovima sa kapulom i lubenicama iz okućenih krajeva, iz kojih baš dolazi više takvih brodova; 5. da se parobrod pulijskog društva zabrani ticitati Pulu, jer dolazi baš iz krajeva gdje najviše kolera hara, iz Pule i Bari, a taj parobrod tite Pulu dva puta na tjedan itd. Eto, sve to gospoda nisu htjeli ili su zaboravila užeti u preventivne mјere proti koleri, nego ako nam iz Italije unesu kolera u Pulu, "braća" Poljani bit će krivi Bošnjaci, jer talijanska sinjorija ne pojmi, da bi iz Italije moglo doći kakvo zlo u Istru, a nekamo li kolera.

Eto takvom zaključku povlađuju i podupiru ga gg. od kotar. oblasti kapetan grof Attenu i kot. lieutenik Schiavozzi. Čudimo se samo g. grofu, da nasjeda, prizornoj tendenciji talijanske sinjorije, dotim za g. Schiavuzzija smo na čistu i glede njegovog talijanstva i njegove "visokoučenosti". Potručujemo pak i jednomu i drugomu, da će glede toga o njima biti govor na drugom kompetentnom mestu, gdje neće sjediti "mudi" glavice a la Frank i Petris.

Bošnjaci i Dalmatinici pak poručujemo da se ne boje, jer povri gg. Schiavuzzija i grofa Attenu te talijanske sinjorije imaju viših ljudi i carskih zakona u njihovu zaštitu.

Glasoviti "Trifolium" odadjen. Od suda proglašena proslog tjedna u Tratu proti "glasoviti" mјekarji, "Trifolium" objedinjuje nam očito sada onu hajku životnih organa na našu mјekare i mјekarice u Pulji, one alične sikanacije tih oblasti i napokon mnogobrojne tužbe i odzude. Kad je taj "Trifolium" pred tri godine otvoren u Pulji tako rekuć u svakoj ulici prodavaonica mјeka, nastalo je iz petnih žila, da se unište naši mјekarji, u čem su to talijansko nastoanje izdašno podpomo-gali občini i organi. U ova zadnje tri godine sigurno nema ni jednog našeg mјekara i mјekarice, koje nebi živećim organi puljske občine natezali radi mјeka ili posudila, i malo ih ima, koji nisu bili glos-đeni ili kažnjeni. A taj glasoviti "Trifo-

lium" nikada, nego uvek sve toboze u redu, jer vrana vrani odiju ne iskopa. Ali je napokon došlo red i na tu fabriku mјeka "Trifolium", ali remože misliti da su "Trifolium" rasacili organi puljske i talijanske občine, — ne; na tu fabriku napokon je počela paziti državna vlast i prouzrokuje to občinski organi u Pulji kroz tri godine nisu mogli pronaći. Evo što se prouzrokuje: Firma "Q. Garantito i drugovi", vlasnica tojekarne "Trifolium" su mnogobrojnim bliskama u Trebu, Puli, Rovinju i drugu, tužena je: 1. da je 19. maja t. g. prodala u Tratu vodnjeno mješko; 2. da je 23. maja t. g. poslala u Pulu mješko odvrgeno i grijesno; 3. da je 8. junija t. g. poslala u Rovinj grijesno mješko; 4. da je 8. junija t. g. prodala u Tratu mješko u nečistim pružama; 5. da je 8. junija t. g. poslala u Pulu mješko u nečistim (zardjalim) poslužama; 6. da je 18. jutija t. g. prodavala u Pulu grijesno mješko; 7. da je 5. agusta t. g. poslala u Rovinj mješko u nečistim (zardjalim) poslužama.

Radi ovih čina bila je prošlog tjedna rasprava na sudu u "Tratu" proti tvrdki "Trifolium" i glavnim ravnateljicama "Trifolium" Mariji Saunik u Puli i Mari Devesovi u Rovinju. Ove dvije su se branile, da je za sve to odgovorna i kriva centrala "Trifolium" u Tratu, te ih je sudac odrešio. Kaznjo je bio raditi tih prijavačima mјekarnu "Trifolium" na 600 kruna globe i na 149 kruna za troškove analize.

Ljepše zadovoljstvje nisu mogli dobiti nasi mјekarji i mјekarice, a već ujutku nečisti zelantini i pravedni živećni organi.

Poznato je svima, da u Puli imade mnogo i mnogo prodaonica mјekarnice "Trifolium", te je ovdesaj "Giornaleto", koji je izradio za svaku slinuču veoma brojnjav, imao upozoriti občinstvo Pule na ovu osudu, da doznađe kakav vrat mješka znade "Trifolium" prodavati. Ali je razumljivo razloga to nije ni spomenuto.

Zato te činimo mi, da znade barem naše občinstvo kakovo mješko kupuje u "Trifoliumu" i ujedno da upozori naše susedje talijane, kakovim mješkom "Trifolium" obskrbljuje Pulu. Ako pak uza sve to im je to mješko "patriotično" i potom tecno, name je pravo, a nasi nek se znaju ravnati.

Izlet članova puljske podružnice "Narodne delavacke organizacije" iz Pale u Trat. Ono, što je bilo zabranjeno prisloga mjeseca našoj slovenskoj bradi u Tratu, i. da su oblasti zabranile "Narod. del. organizacije" izlet u Tratu u Pulu, izvesti će naša podružnica iz Pule nedjelje svojim izletom u Trat. Ovdje se čine u tu svrhu velike priprave i mi smo usvojeno, da naš izlet neće zaostati za onim prije dvije godine.

Puljski će izletnici odgovoriti ljepljim vašim parobrodom "Trieste" dalmatinskog parobrodaškog društva u 6 sati u jutro a stići će u Trat oko 10 sati prije podne.

U Trstu će se izkrcaati na mulinu broj IV, u prostor luci (nipošto na moli Glisep-pina, kako je prvično stajalo). Tamo će naše izletnici dočekati i pozdraviti predsjedništvo "Narodne del. organizacije" iz Trata i odete kretnuti će se u obhodu prema zelježničkoj postaji u ulici Stazione ulica Ghega, trg Caserme pred "Narodni Dom", gdje će biti službeni i svečani doček i pozdrav. Nakon pozdrava i upoznanja različit će se puljski izletnici po našim pravilima proglašiti i pozdraviti predsjedništvo "Narodne del. organizacije" iz Trata i odete kretnuti će se u obhodu prema zelježničkoj postaji u ulici Stazione ulica Ghega, trg Caserme pred "Narodni Dom", gdje će biti službeni i svečani doček i pozdrav. Nakon pozdrava i upoznanja različit će se puljski izletnici po našim pravilima proglašiti i pozdraviti predsjedništvo "Narodne del. organizacije" iz Trata i odete kretnuti će se u obhodu prema zelježničkoj postaji u ulici Stazione ulica Ghega, trg Caserme pred "Nar. Domom" odakle će u 8/9 sati u obhodu sa gled-bom i zastavom "Nar. del. organizacije" na čelu kretnuti ulicom Belvedere na zavjetni prostor u Rojanu, gdje će se, vratiću pukču zabava uželjovanjem raznih pjevačkih društava. Odlatak iz Trsta za Pulu odletiće će u 9 sati na večer s istim parobodom i sa istoga mjesteta.

**Roditeljsima Palo na znanje:** Kako je bilo već ovdje a i u školskim izvještajima javljeno, upisivanje u državnu školu za školsku godinu 1910—1911 bilo će 6., 7. i 8. ovog mjeseca u školi Mlajškoj od 9.—12. u jutro i od 2.—5. po podne. Neć roditelj ne očekuju svi zadnji čas, već neć će požure, da učina pravodobno svoju svetu dužnost. Za novo godište učenike neću roditelji ili skrbnici nositi svjedočstvo o cijepljenju kozica i kraljici, odnosno izvadak iz župničkih knjiga.

Dakle danu djeci u našu školu!

Nitko neka ne zaboravi što je pisao "Glorialetto": "Najprije pouka neće bude materinjskom jeziku".

**Druge hrvatske škole u Puli:** Javili smo zadnji put, da će zaslubna Država sv. Ć. i M. otvoriti u gradu Puli drugu hrvatsku školu. Danas javljamo, da će ta škola sa dvoje učiteljske sile biti smještena u kući "Istarske Posušnjice" u ulici Čigropola, odmahiza Narodnog Domu. Škola se otvara već pošetkom ove školske godine, na što spoznajemo slavenske roditelje, da se pripreme i svoju djecu upisu u našu školu. Upute dobivaju se u Narodnem Domu.

**Ovdje i u Ljubljani:** Sior Domenico Maluša, posjednik i trgovac ovdje, ne tako nimalo svojih talijanskih čuvalja, dapaće i u svojoj visokoj starosti vjeđesno ga, kako je išao izbora ovdje znao voditi plaćenu talijansku rulju višu i u svrhu gradom avakaje pogređe na mrzke „scave“, a on nudio na stupu prizvani rubac, odrevo k sebi i naplo. Dapaće on na tako voli, da nas ne zove drugačije nego „scave“. A u Ljubljani kakav je? Tamo ima frgovinu vina, koji mu nije mrzko preporučati, cedulju u slovenskom jeziku, jer su mu druge slovenske krunice.

Iznašemo oyu malu vlistu tog velikog prijatelja „scave“ ovdje u Puli i u Ljubljani — za slovensku krunice, te ga preporučamo pažiti slovenskog občinstva.

**Iz Premanture:** Prošlog petka predsmi materi zemlji dobrogu i blagoga Kazimira Milivojovića. Nakon punih sedam mjeseci teškog bolestovanja, svidjelo se "Providosti" da ga uzme k sebi u najljepšoj muzevnoj dobi od 44. godine. Na glas pre-ranu smrti ovog gorljivog rodoljuba i borača za narodna prava, razalosti se ne samo sva Premanture nego i sva okolica. Tu žalost iskazali su i na sprovodu. Iza lijeva vidješmo g. Dra. M. Legionu sa nekim za-stupnicima okolice, te veliki broj naroda iz Premanture i okolice. Time je narod dočestno uzvratio dobromu Kazimiru onu veliku ljubav, kojom je pokojnik bio uzrezen za cijeli naš hrvatski rod.

Bila ti, mili Kazimire, lažna hrvatska zemlja, za koju si se svim pošteli smrćem i duhom zagrijavao, te vječna spomen medju nama, a učvilenjou udovicu, starici mislji te rodošubnoj bradi našu lakreno sudskećel.

**Otvorene knjižnice u Rovinjskom polju:** Dne 4. rujna otvorit će hrv. akadem. drustvo "Istra" svoju sedmu knjižnicu u Rovinjskom polju. Tom prigodom držać će se mala pučka zabava, kod koje će sudjelovati puzinari tamburski i pjevački zbor. Posto je Rovinjsko sejlo našlo pred vratima tjudinske i neprljavskie kule, treba obilje moralne i materijalne potrebe, da ne samo učstvuju, već i učrte svoje pozicije protiv navala neprijateljskih Društava "Istra" preuzima tim jednu važnu zadatku, pak se nadamo, da će i ostali učenici sve što će u njihovim sjajima, da ne samo svečanost otvorenja knjižnice dobro uspije, već da može nepečeno djelovati i vratići svoju kulturnu žadacu.

Kroz mješec srpnji i kolovoz stigli su drustvu ovi primosi: Dr. Ivan Zucconi odv. i nar. zast. K 20, Fran Kerđovani, opć. tajnik i Ivan Skomerža iz Crikvenice

po K 10, Pravdoslav Rebek, Pazin; Iv. Mogorović, Boljan; Kazimir Rade, učil. iz Huzeta, te N. Dvornik, tehničar, Karlovac svaki po K 2; Dr. Đorđević K 5; Mis. Grčinik, Mlječnik, Pazin K 1. Knjige darovali još ova gg. Ivan Prudan, pravnik 19 komada, O. Pavlinić, Pazin 4, R. D. franc, abitur. Čepić 12. Svim darovali ljudima, nek bude izrečena ovim putem na njihova hvala.

**AKAD. SER. DRUŠTVO "ISTRA", PASIN.**

**IZ BARBANA:** Dne 20. t. m. držalo općinsko zastupstvo u Barbantu svoju sastanak sjednicu, na kojoj je, među drugim, jednoglasno zaključio: Da se najčešće prosjevuje na ministarstvo pravstva u Beč, za to što se u Barbantu sudbena ročica drži u talijanskom, on općine nepoznatom jeziku. Jer to je velika sramota i uvrijeda da se u opć. dvoru u Barbantu piše u talijanskom jeziku.

Općinsko je, dakle zastupstvo slobodno zaključak u sad, tekako hocu načelniku proslediti na kompetentno mjesto.

### Lošinjski kotar:

**Veli Lošinj:** U jednoj od poslednjih sjednica našeg občinskog zastupstva, pozvanoj je naš slavni lečnik Sustich op sviju veliku talijansku boju snopjenu, još većom mizerijom duba, ili injektacijom zloje — što li, nek bira sam. U ojedinici da je načelnik projektirati jednu molbu u hrvatskom jeziku, nasto se Sustich počeo kostrušiti i protestirati, u zahtjevima da se ta molba pročita u talijanskom pravoru, jer da je on i g. Scarpa ne razumiju hrvatski, a službeni jezik obave je samo talijanski. Na to mu je dan naš zastupnik odbrusu po prilici p. doktore, a da to tražunato; kako ste materom govorili tako ne hrvatski; a za Scarpu da ne znate da je on bil u našoj prizre, mještak hrvatske škole i imao osnivača naše Citaonice, dokle ni obranu bandiru. Na te besede nisu znali što da odgovore, te je g. načelnik izjavio, da obično je hrvatski i talijanski jezik ravno pravjan, zato je pravo da se ta molba pročita samo u hrvatskom jeziku. Ton izjavom pokazao se g. načelnik Cumicic pravim Lošinjanom, te neka se ni unaprijed zavesti fanatičmom domaćim odredom i smutljivaca. "Fosije" te pravedna ligija načelnika očekuje da neće ostati samo pri njoj, nego će kao pravedani nepristranici dve občine učiniti, da se na sve hrvatske podneske stigle na občinu, odgovor taj odred, t. k. taj je hrvatski jezik, a za taj je zavod u hrvatskom jeziku, što je pravilo zakonu, a ujedno i dinom pokazalo da je na njoj občini hrvatski jezik ravno pravilan talijanskom. Učini li tako, sto na prvih koji će pohvaliti g. načelnika, premda drugačije politički misli od nas.

### Krkki kotar:

**Sa otoka Krka:** Poznati stariji donjik "Istra" u difuzionu "Piccolo" koj sjedi na talijanskom i austrijskom stolcu (već prema potrebi, iko bolje pišti), uzeo je raslutnu zadnicu, obranili Austriju od talijanskih Hrvata u Krku, kapetan c. k. činovnika. Ta lažna sprijeda rabiće upravo pristoli propalj vječnosti dopisnicu a još bolje njegovom karakteru, te pripitujući mu taj ukus, ne smatramo vrednim, da se njim dulje bavimo, i preko svih njegovih podlijih denuncijacija pravimo s gađanjem...

Kad sam već uzeo pero u ruke ne mogu manje, a da napišem, c. k. predstojnik, suda ne upozoriti na jednu anomiju koju dugog godinu trpimo na sudi i o kojoj dugo ratnilišćemo bi il nebi ili je između u javnost. Svaka ustrpljivost imade svoje granice, zato je sada ako i kamo znase. Od višeg godina smo, popustajući su

načinim raspravama, da zastupa stranke, pisara i odvjetnika Dra. Antončića. To ne samo da je protuzakonito nego i na stetu stranaka. Znádem, da će zadani predstojnik našeg suda tu nepodobastnu održaniti — ako već nije —, jer smo čuli da je onomadno g. predstojnik tog pisara s jednog ročista odpravio od kuda je došao. Upozorujemo pak naš puk po otoku, ako se komu dogodi, da koju stranku zastupa pisar Dra. Antončića (izim ako bude ligu izravno punomoć od stranke) da zahtjeva od suca osudu u kontumaciji; a bude li se prikazao kao zakoniti zastupnik, da pazi te mu sud ne pripozna troškova (izim efektivnih), jer nema prava na nje.

Ujedno upozorujemo g. predstojniku suda na okolnost, da taj pisar znade doći u razna mjesto po otoku te se bavili nadripremarenjem — dapače znao bi učeti sobom kojem c. k. kapetaniju — te da i u tom pogledu g. predstojnik malko podstiče krila tom „advokatu“. Privatna je doduše stvar g. Dra. Antončića kakve pogodbe imade sa svojim pisarom, te se nas ne tiče, ali je naša dužnost te pazimo da se vrati zakon i narodu koristimo, jer znádem od kolike je stete po našu narodnu stvar ovđe, što nemamo narodnog odvjetnika, te jo tako naš narod prisiljen puniti trbuhe našim narodnim neprijateljima, koji za hrvatski puk i hrvatski novac uredjuju talijanski, čime ostjećuju hrvatski karakter ovog najčišćeg hrvatskog kotara.

Ne bude li ovo pomoglo, tad ćemo progoroviti jasnije.

### Voloski kotar:

Iz Lovrana nam javlja. U nedjelju 14. 8. 1910. bila je kod nas u kavani „Adria“ zabava u korist talijanske „Lege Nazionale“. Na istu su bili pozvani riečki irentisti „La giovane Fiume“ i „Filarmonika“. Ova se društva odazvase. Naši vajni talijani dočekali svoju braću iz Rieke sa velikim odusevljenjem i poklicima Eviva Lovrana italiana, eviva Fiume italiana. Riečani su također sudjelovali kod zabave i tako, da su se producirali nekojim točkama iridentističkog programa, kako na primjer u jednoj točki programa su imali i prestavljanje slike sa cinematografska i kad su se kazali slike koga Taliana, tu vam je bilo eviva itd. a kad se se je pokazala slika od svećenika i od jedne visoke osobe Austrijske tu vam se je pijuvalo, flukalo itd. i tako u sve sto ni bilo za tijih.

Da bi se bilo dogodilo što takovoga u kojem našem hrvatskom društvu, predsjednik i celi odbor bi moral odgovarati, i vodilo od Iruda do Pilata i kaznilo; ali buduće su to napravili Taliani pušta su u miru i pokriva. Presjednik zabavnjog odbora bio je učitelj Pegan, i mislim da za sve što se dogodi u jednoj zabavi odgovaraju oni, koji su od odbora a) najprije predsjednik loga odbora.

Kako već spomenuto u Lovranu se braća „neoslobodjenih pokrajina“ ugodno zabiljala i grila. Odusevljenje bilo je veliko, te su mnogi od velikog entuziazma zaboravili platiti ono, što su pojeli i popili. Podvornik se je naime tužio, da je stelovan 150 kruna, svetu, koju su mu odmeli gostovi, ostavivši lokal, a da za svoje zalogaje ne platite niti filira. Bit će, da su gostovi držali, da će im lovrenška po osjećajima braća podrimiti i neznačne troškove kulinarске umjetnosti. Epilog daleko talijanskog grljjenja i odusevljenja u Lovranu jest: nasamareni kamplari, koji je siromah mislio, da će napraviti dobar posao videći onako sanitizovane „borince“ za oslobodjenje „neoslobodjenih“ pokrajina i gradova.

Lovranac.

Iz Mošćenica nam pišu, da će se početkom ove školske godine podignut putčka škola u Mošćenicama na dvorazrednicu, a u mošćeniku Dragi otvorit će se jednorazrednica. Time se uspokon udovoljuje prijekoj i najopravdanoj potrebi školstva u ovoj občini, premda nije ni time još sasvim udovoljeo. Za sada moramo biti time zadovoljni. O drugim potrebnama u pitanju školstva ovrnut ćemo se drugom redom.

Hrvatska Čitanica u Mošćenicama pripreduje u nedjelju dne 4. septembra svoju zabavu sa deklamacijom, pjevanjem, predstavom i plesom. Svirati će odic Tarsko-Susacka glazba. Početak točno u 7 sati na večer. Ulaznina: Za gospodu 1,20 a. za gdje, i gdjice, 60 filira. Darvji se primaju sa zahvalnošću.

Preporučamo se našim cij. prijateljima iz Istra i navlastito iz naše lijepe Liburnije, za čim brojniji posjeti.

### Pazinski kotar:

C. k. hrvatska velika gimnazija u Pazinu. Po odluci c. k. ravnateljstva od 31. kolovoza 1910. br. 700/24 VII. traju školski praznici do 18. rujna.

Nastajna školska godina 1910—1911. otvorit će se dne 21. rujna svečanom službom Božjom u crkvi Franjevačkoj u 8 sati prije podne. Njoj će uz učiteljski zbor prisustvovati svi učenici.

Popravni i naknadni ispit obdržavat će se 15. i 16. rujna a prijamni za 1. razred 15. rujna, a za više razr. 15. i 16. rujna.

Upisivanje novih učenika za 1. razred bit će 15. rujna, a za više razr. 15. i 16. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi pradec od svojih roditelja ili zakonitih im zamjenika. Učenici, koji su ovu gimnaziju već polazili, treba da se prijave za upisivanje od 15. do 21. rujna. Iza ovoga dneva ne mogu biti prijavljeni učenici bez dozvole c. k. kr. Pokrajinskog Školskog Vijeća. Učenici, koji žele da budu primljeni u 1. razred, imaju donijeti se sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršili desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1910., i ako su poohadili pučku školu, imaju prikazati svjedočište polaznicu, propisanu Minist. Naredbom 7. travnja 1878. broj 5416, a za tim u gore rečene danje podvrati se prijamnom ispitu.

Učenici, koji žele podvrati se prijamnom ispitu, za koji viši razred, imaju te same dokazati krštenicom, da su navršili odnosnu godinu života, nego i u posebnoj molbenici načinuti potanko, što su učili iz svakoga predmeta.

Učenici, koji dijeli se drugi i srednjih zavoda, imaju donijeti se sobom krštenicu i sve svjedodžbe prošastih školskih godina, a zadnju i s propisanim dodatkom uprave onoga zavoda, koji su „polazili“.

Iz Rabca. Od kada su školski djeca družbene škole u Ripendi imala svoju zabavu, kojoj je sav Rabac odusevljeni prisustvovan, gospoda labinska, da „pokaže svoju magičnu moć“ trubi kod jednoga trubice-kod-drugoga, da se mnogobrojni sakupi u Rabcu mišeli, da, kad budu dosli svojom muzikom, svu Rabčanu da „pokaže svoju kojanje“ što su prisustvovali jedino hrvatskoj zabavi te ponizeni doći rijumu u krilo. Ali Rabčani nisu slijepo ruzje u tijdim rukama, mi Rabčani znademo dobro što nam ju činili te se ne dademo od nikoga varati.

Nakon tolike muke i tolikog naprežanja dosli su Labinjani dne 16. lipnja posle podne u Rabac sa svojim doktoretom Gheresom na čelu, koji kako znade dobro lijepi njihove tjelesne bolesti, liječi Izvrsno i njihove nacionalne muke: dosli su i sa muzikom, ali bilo ih je malo. Na prije su se sakupili u leginoj zgradi, koja je sagrađena ne za ljubav prema nama nego jedino u svrhu da iznaroditi našu djecu, i tako odrođena kasnije arane svojega roda i naroda. Što se je govorilo onde, što je

bilo kod Viskovice, gdje su si narucili „porcen makaruni“ mi neznamo. A kako da, znádem: tko će nam pripovijediti, kad nijedan Rabčan osim trojice nije njihovom veselju (Pi.) prisustvovao? Ali vi ćete, naši, pitati gdje ste vi bili? bili smo svi sakupljeni ko jedna, duša kod našega pira, neza, jeli smo i pli kao brat s bratom, ali zato nije nam trebalo imati sobom „pirun, pošadi i tovajol“ kako su to učili u labinjani, premda, kako dobro znao, Viskovica ima svega toga: kad god smo i zapjevali uz pratnju naših narodnih „vele supela“ naše, najmilije narodne pjesme, koje su bile popraćene s urnebeskim životom. To naravno je naše labinjane prekomjerno razveselilo, te od velike radosi „haboli“ bi nas bili s pirunima što su sobom doneli, i nosili nas u triumf u Labinu: ali, videoći da ih je malo i da smo mi, preteški, napokon su pozvali u pomoć svoju cressu braću bacanjem raketa ali uzaludno čekajući otisli su. — Kamo su sakrili pripravljeni trikolorni (talijanski barjak) balon, hoteno morda saznati kašnje.

Ako ne vjerujete nama pitajte Repenjane i ostalih, koji su slučajno dosli u Rabac te pohrili u naše hrvatsko kolo.

### Porečki kotar:

Pučka knjižnica u Kašteliru — 1. unapršenje razdora u narod. Koncem mjeseca ožujka ove godine izpisalo je akad. društvo „Istra“ osobnim putem, da li bi se moglo već ove godine sa uspjehom otvoriti knjižnicu u Kašteliru. Nakon dobitvenog povoljnog odgovora obratilo se društvo polovicom aprila na g. Š. Župnika u K., da se čuje i njegovo mišljenje, a kad se je i od ovog dobilo povoljan odgovor, odlučilo je društvo otvoriti knjižnicu u mjesecu augustu. Sve potrebite stvari bijahu za otvorenje knjižnice pripravljene, same joj je trebalo odlučiti dan otvorenja.

Kratko joj je vrijeme dijelilo nas od tog dana, ali tad, sa na jedanput pojavi g. Š. Červar, koji započne raditi u ime društva „Dobrila“ i meštarići protiv društva „Istra“ kao bezvjerskom i framazinskom društvu. Usljed tog njegovog dještanja držao je odbor „Hrv. Čitaonica“ u Kašteliru dne 31. VII. sjednicu, a zaključak ove odborske sjednice dobili smo 4. VIII., gdje nam se javlja, da je još jedno društvo u zadnje dane ponudilo knjižnicu i da odbor prima knjižnicu od našeg i od ovog društva — i ništa više. Istodobno je kaštelrsko djetstvo, koje je učlanjeno u „Istri“, a jedan izmedju njih je i odbornik „Istra“, doznalo osobnim putem, da je društvo „Dobrila“ dne 31. VII. u Zrenju zaključilo otvoriti knjižnicu 7. VIII. u Kašteliru. Domade je djetstvo protiv ovog nekorrektnog postupka odbora Hrv. Čitaonica prisvojilo, osobito protiv predsjednika g. Depolo, koji je cijelo stvari najviše sumnju krv, jer nije javio cijeli stvar ni domade djetstvu ni upravi „Istra“. Kad je g. Depolo uvidio, da ne može tako naprijed, bude ozvanna sjednica upravnog i nadzornog odbora, kojemu je predsjednik A. Legović, na kojoj je stvoren još nepravedni zaključak, koji je jednostavno odbijao knjižnicu od društva „Istra“, bez da se ja navelo kakvog razloga.

Naveli smo samo činjenice o razvoju stvari. Uzetećemo se od komentara, jer i tako mislimo, da će biti svakome jasno, da postupak odbora Hrv. Č. u Kašteliru nije korektan i da tim ljudim postupkom može nanijeti teški posljedica mladoj Čitaonici, koja postoji tek par mjeseci i sa moj narodnoj stvar u Kašteliru. Ovu našu bojazanj potvrđuju već i la činjenica, da je već sada jedan dio naroda ogorčen nad tim odborovim postupkom. Do kakvih zlih posljedica možemo doći uz ovakvo strančko postupanje stanovite gospodā, ali o tim činjenicama, čini sam se, da dotična gospoda ni ne vode računa. Veliku krivnju nose kod toga na sebi i ona gospoda, koja

au radila uime društva „Dobrila“, jer su tim unašali razdor medju naš narod u Kašteliru i ocenjivali društvo „Istra“, a time i same domaće djetstvo, koje je u tom društvu.

Protiv ovakvog postupka i iznesenih oznama podvala i, klevetačkučno prosvjedujemo i izjavljujemo, da društvo „Istra“ nije nikad radilo protiv vjere, već ono na protiv poštuje vjeru svog naroda u svom radu, pa protivnici govorili što mu drogo, a to najbolje pokazuje dosadašnji rad na prosvjetnom polju.

*Akad. for. društvo „Istra“, Pasin.*

**Kaštelrski talijančići.** Tako im je tjesno u Kašteliru, da ne znaju, bi li s pristojno ili nepristojno vladali. Regbi da su to posljednje odabrali. Osobitu svoju „fluoču“ pokazali su, što su pošradili na stuh, župnog stanu, Berto, Berto, bolje bi bio, da pokriješ koju staru getu i podbroša koju staru cavatu, mjesto, da krades Bogu dane i noći, jer je zlatno u vrijeme. A i vama, mlade italianni, prepričamo, da stedite svoja njezna glašca za gorice ulice. U Gorici ćeš možda brati lovoriće, jer je tamо plodnije tlo nego u našem Kašteliru. Zar ate zaboravile, da je Kaštelr hrvatski? Nasi kaštelrski „Talijani“ (Ružići, Bernobići, Kocijančići osobito, Legovići i drugi na — ič) opće uvjež medju sobom uključivo hrvatski. Ta drugo ni ne znaju, jedna im sreća. Bože, Bože, rasijetili im pamet. Sta će na taj sijor gospodin Kilo i Šilo Palac? — Takih bi se „italijana“ svaki pravi Talijan morao stidjeti.

**Razgovor Čitanovca i Pikona hodec od Legine škole u Kašteliru.**

**Pikon:** Bon djorno, kume, ga ve višto misli mali ře ga mena le krave i vozč.

**Čitanovac:** Lani su vas bili vrgli u „N. Šl.“, da ne znate po talijanski, ma, erđija, ne znate masna čuda!

**Pik:** Ja, ja, peras, kad san ja bila mlađa da so bile škole. Vero niso! Sada moj mali Vitorijo ti zna po talijanski kaj nič.

**Cit.:** Moja dica so jeno malo trde glave ma iste se ne bi prodali.

**Pik:** Ne bi nebi, ma Žovik lako kupi izdajico.

**Cit.:** Ne mojte usendjivat poštenga čovika!

**Pik:** Ja govorin orpo dela medaja, ča je istina, Tvoj Nin je hodeva u hrv. školu, pak ku si se ti, niča svadijo s maještron Rislavicom, ki je bija iste pravi covik, řeben je bja Hrvat, si iste ga moga slat u hrv. školu.

**Cit.:** Pusti to da. Ju san Talijan kaj z duson i s tlon. Moj kum Forlan mi je reka, da smo si, cila Istrija i Hrvacij, talijani a iste su stvar mi je reka i sijor Moro.

**Pik:** Ma ti dva, da no da niso prijatelji?

**Cit.:** Aj so, so!

**Pik:** Ma ne, per la medaja, da ga ni bila Forlan čapó, kad mu je toča srdečno i ga je bila urompa nad barilotom s kilon. To je vidliš ono je naša veličina.

**Cit.:** A ča bacilos za sakol! Tr na vodo sada Šilo Palci.

**Pik:** Ča će li oni! Rekvije meterna za njih! Oni so sli... a s njima već nego jedan ki je fašo priloga sidiju u katašlu.

**Cit.:** Ma ča peras, da mi se ne vrti jeno 2 misece i meni po glavi, kad na to pospasean. Bi stvar, da prije jeno lito buden Hrvat.

**Pik:** Ma budmo, ča bit boje za nas, prko oni ki je rovinu sebe i druge, bi mogu lako i nas; ni da za veruvat onakovinu jude, Boh!

**Cit.:** Boh, boh, gren tu priko Baredi u Babice do moje stare punice pak da paat poli Nuta, če vidit da će reći Adio!

**Pik:** Poli praviga čes pasat, ja. Boh, bog!

## Koparski kotař:

Buzetština.

**Sovinjak.** Umro je ovđe dne 19. augusta t. g. umirovljeni župnik č. Karlo Znidarić. Rodom iz Pazina, župnikovao je mnogo godina u Sovinjaku. Našem se je narodu odustrio. P. u m!

**Podgud kod Lanšteža.** Amerika nam je opeta ugrabila mladi život. Zadnjih dana prošlog jula nastradao je ondje Ivan Kraljić. Pred tri godine otišao je od kuće, kaže da protiv volje mlade si žene i gospodara, seoskog župana, kome je došao „na robu“, pak podao se je u Ameriku. Zahvatila je i njega ona grozničava upravo želja za američkim dolarama, koja nam je ovđe sa puk već okužila: Ukučani ga teško izčekivaju — pak ga ondje u toj negostoljubivoj tudjini zahvatili remen od stroja i smrvi! A na domu mu kukaju dvojica nejake dječice: „Tuša! Tuša! Šta sreća našeg puka! A ipak nije svakome treba, da se po tudjim krajima ubija te traži preranu smrt.

**Klenovščak.** Sprovešmo sredano nas zavjetni blagdan t. j. Rokovo. Naroda iz sve okolice sakupilo se ove godine kako već odavna ne. Imade kod nas i bratovština, naime potorno pogrebno društvo. Broj do sada preko 90 članova te lijeponapreduje.

Svuda narod vapi za školom, pak i mi je ovđe želimo kao ozbebo sunca. Sada se radi o tome, da bi se naše selo zdržalo za susjednim Trstenikom te zalednjici sagradili školu u Trsteniku. Dao Bog, te urodit ovo hvalevrijedno nastojanje naših muževa željenim plodom: na skoro ljepešim školom a dobrim učiteljem.

**Lanštež.** Šumska oblast već nekoliko godina radi po našem Krasu oko uređenja bujice. Sada se te radnije čini i kod nas pod nadzorom č. kr. kut. sumara, Jakova Drasdića. Valja priznati ovo nastojanje, a nam je barem nekoliko utječe. Kad nam ništa ne daju, pak niti jedine pristojne ceste, za koju već toliko vremena i molimo i prosimo, da barem nesto i ovamo bace.

**Brest kod Busata.** Prigodom pokopa Marije Sanković-Soldatić, supruge Mata iz Dana br. 16., sakupilo se osim 30 kdarovanih od istog Mata Sankovića za razne naša narodna društva još 4'K 40 p. za Družbu sv. Cirila i Metoda. Darovatelji jesu: Čendak Ivan, Jelovice br. 5., Popović Antun, Vodice br. 4., Ribarić Vjekoslav, Vodice 76., Sanković Ivan iz Vodica po I krunu, te Rupena Mate iz Vodica 40 para. Ovu svotu je primila zahvalno Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Brestu.

## Franić i Jurina.



(Pazin.)

**Fr.** Ala je bilo veliko veselje 14. i 15. tega mjeseca ya Pazin! Kad si pak ti bil?

**Jur.** Bi sam i ja ondje i sigurno bimo se bili našli, da me ni neć zadržalo.

**Fr.** A da to?

**Jur.** Dva velika prijatelja, Dele i Turo, su sa po, sakrabsku posavdali va vrtu Dugonje Piskalice i potukli bi se bili, da ni va pravo vreme pristiša sgora Zaneta.

**Fr.** Ma povej no tega zlodjela.

**Jur.** Imal sam ned posla puli barbe Tonina. Pogavarali smo se va njegovem vrhu. Na jedan put kriša i vika puli „suseda Piskalice. Pogledamo nazamo i na... Turo, upit u palicu, stoji kraj stola pod murvom i, masniči živo lehom rukom, kriči ţav uzrojan proti Delu, ki je sedel blizu stola.

Sramota, ja, sramota najveća, da se onako grdo postupa z ljudima, ki pridu po naše mesto. Hilit z okna med nje kamenje, kazat' jim zajik, roge i ono... od zada, napadat s palicom ljudi, ki mirno sede va ostariji, kamenovat ljudi s kuta, spušcat med ljudi, ki mirno gredu po svojen putu, depadate odptite brijaće hrvite — e la go vol tutu savel! Ke sinjori, ke sinjore, ke stojorine, ke kuli... turam! Su mogli, doma ostati, upade Dele. Ca prilinjavaju va talijanska mesta.

Talijanska mesta..., nastavlja Turo ironički. Kákovi su to Talijani va Pazine, ki se zovu Mrak (crepuscolo), Kovač (fabbro), Petelj (gallo), Golob (colombo), Godina (anno), Primc (princ, primac, ricevente), Orlíć (aquilotto), Grbec (persona curva), Tenčé (tenko, tanko, persona sciolte), Cibura (un frutto), Sterpin (persona paziente), Terpin (persona sofferto), Pucić (bottoncino), Uljanic (persona oleata, luccente), Ujčić (zio materno), Brtoša (persona, che chiude, tappa), Dobrila (persona buona, dabbene), Bajčić (persona favolosa), Pohusta (incitatore), Načinović (aconciatore), Arić (harić, persona plena di favori), Pilat (pilad, pollame, persona, che appartiene ad una famiglia numerosa), Ivancić (Giovannino), Drndić (persona, che parla volentieri, che cinguetta), Sloković (slokati, ispitli, sloković — piccolo bevitore), Gržetić (appartenente alla famiglia di Grego — Gregorio), Antonić (a quella di Anton — Antonio), Lojrinčić (a quella di Lovro — Lorenzo), Andrijančić (a quella di Andrijana), Matić (a quella di Mate), Vlčić (a quella di Vice — Vicenzo), Valinčić (Valenčić, Valentčić, a quella di Valentin), Barisić (a quella di Barisa — Bare — Bartolomeo), Čeh (a quella dei Čehi — Boemii), Jurčić (a quella di Jurica — Jure — Giorgio), Matejcíć (a quella di Matej — Matteo), Jatić (a quella di Jača — Jakov — Giacomo), Ferencjć (a quella di Ferenc — Francesco), Dorčić (a quella di Dorko — Dorotheo), Gustin (a quella di Guste — Agostino), Gabrijelić (a quella di Gabrijel — Gabriele), Paladin (a quella di palad, di gente, che accende, di gente fuccosa), Runko (persona ricluta), Grubiša (persona ruvida), Mican (micati, persona che si muove), Márgetić (vivandiere), Glavina (testa grande, fastone), Bakarčić (persona di rame, abbastanza valida), Kovrlica (persona che si rotola, scherzosa, viva), Kuhar (cuoco), Stupar (persona che muove i piedi, che pesata la gualchiera), Stranić (persona che abita da parle), Nefat (nehvat, un pezzo di persona che non si può prendere colle mani), Lukšić (persona grande che, piegandosi, forma facilmente un arco), Ladavac (vladavac, regente), Orbančić (orba — aratura, orati — arate, orbančić — aratore), Slavčić (usignuolo, persona di bellissima voce), Grah (pisello), Glavić (testina), Kalgarčić (appartenente alla famiglia del kaligar — calzolaio), Tirčić (tir — kis, persona di colpi, acidit, non ameni)...

A hodi, hodi, umješa, se Dele, tirkis znaci turco.

Marijan, nastavi Turo, (mar — on, briga njega, non gli importa), Pataj,

— tuj, e — questo [l'uomo bello], Rapicchio — Rapic... .

O Dio! Finimola una volta, zauria Dolo. I Rapicchio, to historicko ime, da je slavensko.

Sjor si, moj dragi, odgovori Turo. Kako su učinili od imena Volči — Voltiggi, od imena Gundulić — Gonđola, od imena Tartić — Tartini i tako dalje, tako su učinili od imena Rapic — Rapicchio, da će reći osoba pogibeljna, persona scabrosa, periclosa.

Va in malora ti e tutta la tua etimologija, zavapi' Dele. Fora i stvari. E po mojo, sjor Dole. Ti misliš da

E stvari i slavi to je meni svjedno. Ma onda će morat svi iz Pazina, i Mraki i Kovač i Gržetić i Gobobi i Sloković i Runki i Kamuzi... Haasai! Ca ti to govorio od Kamuzi?

I Kamuzi su Slaveni iz Gorice i Kamuzi će reći ka ili kao muž, come un uomo.

Delo skoči na noge, korakne naglo do Tura i zavrti ovomu obe pesti pod nosom.

Indričoo, zavikne Turo zapovedajući glasom. Indričoo, nismo milga va Kalabriji, ooo!

Kalabrija je nasa, odgovori Dolo.

Ca pazinska? Bog nas otvaj, i sveti Mikula. Mi nismo Kalabrezi, već smo naši i kad smo naši, onda se moramo s našim lepo i pošteno ponosat. Ki dela proti našim, dela proti nam. Od koga živi grad Pazin, nego od naših? Ki hrani trgovce, postolare, žujidare, stolare, kollare, kovače i druge va Pazine nego naši? A kad neki va Pazine tako postupaju proti našim, ca možemo od naših očekivat? Da će vas naši sasvim zapustiti i ben fatta... Brit de onda brzo vreme, da će obedvat na suncu a večerat na mesecini. Svaki gre najraje svomu, tako će i naši po našim i nikomu drugomu, Kapite, sjor Dele? Tu nismo Kalabrezi, Talijani, tu smo po krvi i zajuvi Slaveni — Hrvati Istrani...

Bastaa... bastaa... traditor, zauria Dole. Čapajte ga i hitite ga...

Indričoo... indričoo... zavikne Turo i digne palicu va vie. Indričoo... Vi hote van, vi, ki ste se odrekli slavenskog roda i poroda, vi ste izdajice, Alo Tone, Frane, Ernesto, Luigi, pojmozite, van s njima...

Ya ten hipe doleteva va vrt, svu zapušnuta sjora Zaneta, zaleti se med Tura i Dela i ulovi-oba za prsa.

Za miloga Boga, ca je to?, zapita ona.

Mi nismo i nećemo bit nikaki Kalabrezi, odgovori Turo, mi smo naši i nećemo, da se proti našim, ki su naši pristi nač, deluju stvari nespodobne. Ki će pak po sili bit Kalabrezi, nega gre va Kalabriju i bon viajo. A sjor Dele, da će mene van biti! Po malo sjor mio...

A takđe je to, sjor Dole, započne oštvo sjora Zaneta. Dosta jo tih vaših konfuziona: ya našen mesto. Sveti temi te smo vi kri. Vi punite glave mladeži fondonijami, Vi tu mladež zapeljivate, tako da sada mnogokoj mati dozna suze lije i otac da se va sebe grize. Pustite te ljudi ča, a Vi, akol' ste toliko zajubljeni va tu blazniti Kalabriju, hote tamo i ondje skočite po miloj volji. Svo mesto će blagoslovit on čas, kad vas više ovde nećeš. Addio, sjor Dele, e bon viajo.

A vam sjor Turo svaka čast i hvala. Bog i narod će vam platiti. I sad hote doma jedan i drugi.

Delo se je obrnul i hodeo van z vrtu govoril je prilično na glas: Vratka

baba... ju je sam vrag simo donecal...

Turo se pak rukuje z gospom Zanetom i joj zahvaljuje, da je toj baštu kraj učinila.

I tako, je šljilo, moj dragi Franina. Fr. Per bako, lepo, fajn. Eh, sjor Turo i sjora Zaneta valjaju zlata. Mnogokoj će si njihove besede dobro zapamtiti. Jur. I ja mislim. Nu za sada doista, jer moram poći.

Fr. I Jur. se rukuju pak zaviknu koliko su mogli; Ziviooo! Živili. Sokoli! Zdravgoocool

## Razne primorske vesti:

**Pogibelj od kolere.** Kako smo javili u zadnjem broju pojavila se kolera u talijanskoj pokrajini Pule, gdje njoj je pao žrtvom već dosta osoba. Od oboljelih unire jako velik postotak. Bolest je daleko štetnija naravu.

Kako su pak naši obalni gradovi i gradici, osobito Trst, Rieka, Pula i sve istarske luke u neprestanoj parobrodarskoj svrzi sa talijanskim lukaama u Brindisi, Buri, Barletta itd, postoji velika pogibelj, da se i k nama ta grozna bolest prenese. Naše su lučko-zdravstvene oblasti u Trstu, Puli itd, poduzele obvezne mjeru za pregledanje putnika i priljage, što dolazi iz zaraženih krajeva, ali sve to nije dostatno, ako ne bude i samo občinstvo pozitivno, da se drži propisan zdravstvenih mjera.

Preporučamo našim občinskim oblastim, gg, svedenstvu i učiteljstvu, da poduze puk kaku mu je živjeti i čega se mora držati, da odvrti od sebe pogibeljnju bolesti. Čistota hrane, pitka i sitla, to svega što na okružju je prvi uvjet za očuvanje našeg zdravlja. Na sebi, u kući i okolo kuće pazimo da bude sve anažno i čisto.

**Crna Gora — kraljestvo.** Junacki knez krne Crne Gore Nikola slavi ovih dana 50. godišnjicu svog vladanja. Tim povodom proglašio je knez dne 28. augusta svoju kneževinu kraljevinom a sebe prvim kraljem junacke Crne Gore. Taj svečaniji proglašio je u nedjelju i to nakon što je narodna skupština takav zaključak stvorila.

Knezu Nikoli dolaze danomicice u posjetu razni vladari, knezovi, kraljevi i carevi. Prešlog tjedna boravio je na Gettyinu bugarski car Ferdinand sa priestolonasjednikom Borisom, a još je tamo talijanski kralj Viktor Emanuel sa kraljicom Jelenom, crnogorskim knjeginjom. Tamo će doći i drugih vladara i njihovih zastupnika, po-najprije slavenskih vladara i njihovih odabslanika, napose Rusije, Srbije itd.

Ako ima taj korak kneza Nikole služiti na korist i sreću junacke Crne Gore pridružujemo se i mi iskreno k mnogobrojnim čestitkama slavenskih naroda!

**Talijansko divljatvo** na Rieci. Prošlog čedna ustričen je na Rieci nedužni naš dečko Marijan Zordić jedino radi tog, što je talijanskom rasbojniku rekao, da ne zna talijanski. Taj rasbojnik, neki hrvatski odpradnik Pintar — rasbio je netretnom Marijanu s istog razloga kamenom ustrnicu, a nezadovoljan time, spratio mu nekoliko dana za tim kuburu u glavu i usmratio ga!

Eto, dokle je dotjerala talijanska podivljost na Rieci, na onoj Rieci, koja i po hrvatsko-ugarskoj nagodbi pripada Hrvatskoj bar toliko, koliko i Magjarskoj, na onoj Rieci, gdje imade polovicu hrvatskih stanovnika i, gdje je i danas trgovina većinom u hrvatskim rukama, na onoj Rieci, koju zaokružuju sa svih strana Hrvati tako, da se riečki gradjanin nemože nikud niti maknuti a da ne prodje po našem zemljistu ili po našem moru.

Odakle toliku državost i takovo divljatvo riečke lreditate? Odakle, što nisu nikada i nigdje našli: na pravim odpor ili na cdmazdu od strane Hrvata.

Kad budu ondješnji hrvatski listovi po-

zvali Hrvate, koji zaokružuju grad Rieku, da treba rječkoj fukati slike i neslužbeno vratiti silo za ogulje čim pokaže svoje rogove na našem zemljatu i čim dobije jednou poštenu odnordu ili lekciju nastali te i na Rici posve drugi odnosi.

K budućem popisu pačanstva. Ministarstvo izdalo je naredbu, usprkos prihvaćenoj resoluciji u carevinskom vjeću za posliednjeg zasedanja, da se ima u buduće popisati sve narode Austrije po narodnosti, il po materinskem jeziku, da se i kod predočenog popisa pačanstva uzdrži zlostvena rubrika: o običnom jeziku ili o jeziku saobraćaja.

Vlada se nije ništa obazrela na spomenutu resoluciju, te je dapače izdala naredbu, da se uzdrži stari rubrik, koja pomaze Nijemcem i Talijanom ukrenuti na bilježe Slavena i pribrojiti je među Nijemcem ili Talijanom. Vratiti ćemo se čim prije opet na taj predmet.

### Priposlano.\*

Veleučenom Marku Zovliću  
kraljevi

u Puli.

Dakle Vi odgovarate, na moje priposlano od dana 14. jula 1910., da nije istina.

All moj dragi, Vi se odazivite na razinu i kažem Vama, da nije moguće da laž pobledi istinu, posto vi to slabio izmislio te isto tako Vas paragrafista.

Ja sam Vama propitujem, da li latinito bilo moje priposlano, te kada želite. Vi namene navaliti sa Vasim lažima i gadoim dolj, ja više o tome ne govorim, neka budu govoriti svjedoci i istini, te ono što je pravdo, svakome neka bude.

Svjedoci su sljedeći:

L Josip Gržetić i Franjo Križanac, da ste Vi is volio da mi odvezete smotru kojem su bila gaće i pred kojima ste Vi kazao, da imadete pravo pregledati i kako budu gaće ljepe izradjenje, da teže moje radnika i sebi užeti.

II. Da ste Vi moju radniju poručivao po javnim lokalima, jesu svjedoci Mohorović i Dusić.

III. Sto pako Vi tvrdite, da nijete putem dvojice prijatelja pitali oproštenje, nije ponipošto istina, i tomu su svjedoci gospodin Novak, Franjo Lovrić i drugi, kojih ste Vi već dva puta isprosto, da Vas spase od ištebe, te je Vas sadajši paragrafist bio nekoliko puta kod mene te plaćno isprosto za Vas milost.

Pazin, dne 25. kolovoza 1910.

Mate Jurčić,  
kraljevi.

\* Za članak pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

### Priposlano.\*

Nasla Sloga\* je u 82. broju donijela neupovoljne glasove o početnom mom upravljanju Sovinjske župe. Dopus se lijepo čita i svaki rodoljub, koji ne poznae ovjetnih odnosajeva, ne se zgraže nad mojim uvadjanjem novotarija talijanskog jezika u prilog. Ali je ono izvješće netočno, neutmjetljeno i zverišeno u prvom lipu utrojanosti. Dopus je na računu za cijenicanama, koje opstaje. Stoga, ne radi se, komu je ponajviše potrebita deviza: avestra pravednost, već zbog stvari same, podajem javnosti nekoliko komentara:

Dopus veli: „odkad se ovdje djeca privrjavaju za sv. pricest, nisu nikada talijanska djeca bila odijeljena od hrvatskih“. Na ovo odgovaram: Posto mi talijanska djeca nisu htjela na hrvatski nauk kršćanski, započeli sam morao 8 dana kasnije sa učenjem nauka kršćanskog u talijanskom jeziku. Jeli sam htio ova bića od 14 i 15 godina, nadarenu bezsmrtnom du-

som ostaviti bez nauke, bez sv. Olajstva, da mi podvijaju poput njive, na kojoj se, ako se ne obdjevala, razvjeležeće drač? Bila bi to doduše kršćanska djeca, ali kršćanska ne bi imala na sebi ni za lijek. Pitam, kakova bi to bila korišć, da između jednogistorice djeca, koja su polazila talijanski nauk kršćanski, 8 njih nalazi na hrvatski nauk kršćanski, kad se Bogu avome može samo u talijanskom jeziku, samo talijanskim jezikom služe u kći i u cesti te hrvatskoga ni malo na razumu? Ipak je briga za spasenje i njihovih dusa izručena meni.

Dopus veli nadalje: „Tim se očito vidi, da ide nas novi župeupravitelj sa cijepanjem, mjesto, da naš čim više moguće sjedimo, jer time on sam stvara Talijane ovdje, kojih nema“. Da je župeupravitelj morao u dva dijela podučavati nauk kršćanski jest samo naravski posljedica počinjenog dijelom škola.“ Te evo nepobjitna, što je istina, da, dočim se sovinjaci roditelji većinom u hrvatskom jeziku mole svom Bogu, vrlo njihova djeca domaća i javne pobožnosti isključivo samo u talijanskom jeziku. Da je ovdejšnji župeupravitelj morao u dva dijela podučavati nauk kršćanski, je samo naravski posljedica tada ovđenog cijepanja. Inače pak, sto rade psi na Fontani? novi Buzet, domaćice sve to veći ponos između Hrvata i Talijana. Ugleđajuće se u njih i pustite, da se Talijani do dobra očišćaju za ujek od našeg naroda; ne dopustite pak, da se hrvatske njele cijepaju, kad bi imale slotno djelevat za dobarbit mukotrpnnog naroda.

Dopus veli konačno: „Povrh toga nas novi župeupravitelj usudjuje se uvadjeti talijanske propovjedi prigodom sv. pricest, gdje ovdejšnji umirovljeni župnik... nije se nikada usudio u crkvi progovoriti talijanske riječi, a niti jedan drugi župnik. Ove riječi su poseve neučenjene. Pitajte odlične ljudi hrvatske narodnosti i doznati ćete, kako je bio običaj, da se u talijanskom jeziku rasumati svakogodišnji postri red, i talijanski nagovor talijansko, mladež prigodom pjezine prve sv. pricest. Da je to istina, potvrđio mi je i u dopisu spomenuti župnik Sigmundich dva dana prije svoje smrti. Podnipošto neću, da se ovještanje, našeg bogoslužja, spravi u staru kolodetu te time dadeš ogromnoj većini hrvatskog našeg i vjernog naroda opravdanog razloga, da se tuži na zatiranje njezinih prava u crkvi. Nu, što sam učinio na dan pricestii talijanske djecu? Obazro sam se na većinu u crkvi sakupljenih vjernika te 6—7 minuta u hrvatskom jeziku tumačio odvažnost prve sv. pricest, a najviše, 7 minuta govorio talijanski, da sam prvo pricestenike pozdravio te pozvao nek minrog išček pristupe na primanje prese, Tielia. Ali to, nota bene, nije bilo nikakvo uvajdanje novotarija. Dakako, da je na svečanju sv. misi slijedila običajna hrvatska propovjed. Dakle: na dan sv. pricestii talijanske djecu imali su Hrvati dvije hrvatske propovjedi, a Talijani jednu (ako se može ono nazvati imenom: propovjed).

Konačno usudjujem se zaplatiti dopisniku iz Sovinjaka, što je htio, da poluci svojim zavijenjem i netočnim dopisom? Znaite, da mnogi naši ugledni rodoljubi uvajdaju neutemeljenost vaših podataka te van krive, da ste, dobroznađušto radite, htio samo ugled potkopati novonadoslom župeupravitelju.

Sovinjak, dne 21. kolovoza 1910.

Zorko Klun,  
župeupravitelj.

**PRODAJE SE**  
stroj za postolare u dobrom stanju.  
Obratiti se na g. MIHA POČUVALNIKA  
u Full, via Promontoro.

Br. 2840/10.

### Natječajni oglas.

Otvoreni se natječaj za dobavu živežnih potrebština za upravu c. k. kaznionica u Primorju (Kopar i Gradisko) za god. 1911.

Ima se također ispuniti potrebovni gorivog te ogrjevnog materijala. Vrst i količina predmeta, koje treba dobavljati, mogu zanimane osobe uvidjeti kod ovog državnog nadodvjetništva, iz uvjeta koji stoji na raspologanje zanimanicima.

Pismene ponude, obveštjena biljegom i kruće imaju se upraviti ujedno sa mazabilnim uzorcima onoj kaznioniči, na koju se dobava dotičnog predmeta odnosi. Podnisi, priklopiši joj uvjete dobave, treba podpisati vlastoručno, te naznačiti predmet dobave.

Zapečaćeni omot nositi će naslov: „Podnuda objavljena u natječajnom oglašu dd. 19. kolovoza 1910. br. 2840/10“.

Rob za podešenje takve ponude traje do 12 sati o početku dneva 8. rujna t. g. C. k. državno nadodvjetništvo.

Trst, dne 19. kolovoza 1910.  
n. m.  
Dr. ZENCOVICH, m. p.

### PÓZIV

na glavnu godišnju skupštinu Maloobšćinske dretva za štednju i zajmovo registrovane zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 11. rujna 1910. u 8 sata posje pođne u društvenoj kući u Malom Losinju.

Dnevni red:

1. Izvješće odbora.
2. Odobrenje računa za god. 1909.
3. Možibitni predlozi.

Svakomu zadrgaru jest prosto od 8 do 11. rujna pregledati račune koje će biti izložene u društvenoj uredovnoj sobici.

Odbor.

Trgovina mješovite robe, prodaje se, vrlo dobro uvedena, obstojeća već njezino, godina, na prometnom mjestu, nije potrebiti veliki kapital, i u običaju je ista uz većinu povoljne uvjete za predati, od 25. listopada o. g. za želiti bi bilo da je kupac Primorac ili Istranin, ponude se dati na upravni lista pod Budućnost br. 100.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

**Pobliže upute u tiskari**  
Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

### Riedka prilika!

Tvornica, koju je uništio požar, prepunila mi je svu zalihu spašene robe, t. j. više tisuća krasnih, tečkih

### flanelskih pokrivala

u svim najnovijim i najkrasnijim uzorcima, koji imaju neznačne, jedva vidljive mrlje od vode. Ta pokrivala su za svaku bolju objektu za pokrivanje postelja i osoba, vrlo toplo, mokane i čvrste, 190 cm. duge, 135 cm. široke. Raznoliki ponudicom, 3 komada krasnih, tečkih flanel pokrivala za 0 K u raznim modernim bojama i uzorcima. 4 pokrivala za kućno gospodarstvo za 10 K Svaki, koji naruci tu robu za stalno je zadovoljan.

OTON BEKERA,  
c. k. Sloanc, nadstražar u m.  
Nachod (Češka).

### Samo 1 krunu

stoji NAJNOVIJE

### puneće pero.

Dobiva se u PAPIRNICI  
LAGINJA I DRUG. — PULA  
ulica Giulia broj 1.

### Krumpir ovogodišnji

najbolje kukvoće ima u svojem skladistu Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu  
uz upijere cijene.

### Pozor!

### Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6.50.

Radi obuhvate plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je raspodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke cijene. Ja predajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za go/pod i 2 para za gospodje, smjeđe ili crne kože, galosirano sa čvrstom zabitom podplatom, vrlo učesne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6.50

Razaslijte pouzećem

C. GRÜNER, Izvoz cipela  
KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na rabiti vrati i novac.

### Nikada više!

neću mjenjati sapana odkad rabim Bergmann Stecken-pford-Ullenscheff-sapun (marka Steckenpford) i Bergmann & Co., Telschau a/Eibe; jer "ova" sapun jedino čuva kožu od stinčanili plega i uzdržava lepu, močanu i sjećajuću.

Komad po 80 para dobiva se u svim lekarnama, drogerijama i dutanima parfumerijama.



### Jeftino česko

### PERJE

za krevete

5 kg. novo čehano K 960, bolja K 12—  
bleće pahljice čehane, 18— • 24—  
kao sneg bleće pahu.

Uje čehane . . . 30— • 36—  
razaslijte se franko pouzećem.

Zamjnojuje se i prima natrag na oknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobec, br. 259  
puta PILSKA, Češka.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

\* Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzimajo nikakve odgovornosti.

**Naručite odmah**  
dok nije raspredeleno, jer zalihe brzo nestaju  
**Pokrivala za postelje iz flanela**  
kupljenih izvorno iz tvornice, 180/190 cm,  
u svim najnovijim i najljepšim uzorcima,  
imajuće neznačajno mrlje od vode i raspuštanja:  
3 kom. seces. 10 kruša, 3 kom.  
obična 9 K — pouzećem.  
Pokrivala pristaju za svaku bolju obitelj  
za pokrivanje kreveta, divana, stolova, i  
osoba, vrlo su topla i fina.  
Poslužajte:  
**EMIL NOSEK,**  
Častolovice na Orlici (Česka).

**PEKARNA**  
**LJUDEVIT DEKLEVA**  
Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Lissa br. 7  
Prodaja svježeg kruha  
tri puta na dan.  
Direktna poslužba u dom i u javne  
lokale.  
Prodaja svakovrstnog brašna iz  
najboljeg milna po dnevnoj cijeni.  
Poslužba brza i točna.

**POZOR!**  
Kod Podružnice Gospodarske Zveze iz Ljubljane  
u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tisk velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog sumpora,  
dobre engleške modre galice i svakovrstnih umjetnih gnojiva.  
Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. Zastupstvo  
mlina Količev (Gjuro Rašica).

## OBJAVA.

Niže podpisani časti se ovime sl. općinstvu grada i okolice objaviti, da je počam od 1. augusta 1910. preuzeo reštauraciju

## Narodnog Doma.

Držim uz domaću kuhinju prvu vrst pive, bijelog i crnog istarskog i dalmatinskog vina, čvička, i raznog prokušanog vina u botiljkama.

Nastojat ću solidnom cijenom, brzom podvorbom te dobrim pićem i jelom velečijenjene gostove podpuno i svagda udovoljiti. Preporučam se uz veleštovanje

PULA, 31. agusta 1910.

**RAVNIKER.**

## KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Varaždin u dugoj vali).

## MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj kolodini dovaža se na broj mesta ne najpovoljnije cene. Morski pjesak izvaja se i van Pute.

Skladište i urad u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

**NOVO!**

**NOVO!**

## HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1.

Vlaštivni: Frane Barbalic

sasma novo i moderno uređen, sa lepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stанице, postaja tramvaja, blizu kolodjorov.

Poslužba brza i točna, cijene, velo umjerene. Uz se u ulici Arena br. 1 i su restauracije piazza Ninfia br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

## SPLIT — DALMACIJA

## Mineralno sumporno jedno kupalište

## NAGY i drug

najjaci i najljekovitiji sumporni Izvor EUROPE, najbezgrijati na jodu u općesa jedino obstojećim uspjesima ozdravljenja je UNIKUM kroz srećno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti, svake vrsti. Lječi se kupanjem, pićem, blatinim oblozilima itd. U 1 litri sadržava 31-504 gr. Cijeli godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohađali, bez ili malim upozhom. Voda nasa, sol i blato otprema i izveštaju uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Ustanovljena 1891.

## ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadružna na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

### Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesecnu otplatu te prima uloške, koje ukamačuje uz

**4 1/2 %**

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo  
na dionice u Puntu.

Plovitbeni red  
vrijedi od 1. maja 1910. do oproziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
6.—	odl.	PUNAT . . . . .	dol. 4.50	
5.15	dol.	Krk . . . . .	dol. 4.35	
5.25	odl.		dol. 4.25	
6.10	dol.	Glavotok . . . . .	dol. 3.40	
6.15	odl.		dol. 3.35	
6.45	dol.	Malinska . . . . .	dol. 3.05	
6.65	odl.		dol. 2.55	
7.40	dol.	Ormanj . . . . .	dol. 2.10	
7.45	odl.		dol. 2. . . . .	
8.45	dol.	RJEKA . . . . .	dol. 12.50	
				Uvjeto pristajanje u Njivicama.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorašnji Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijednja Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	VRIZEKA . . . . .	dol. 4.15	
7.55	dol.	Opatija . . . . .	dol. 3.41	
8.—	odl.		dol. 3.30	
9.20	dol.	Bell . . . . .	dol. 2.10	
9.30	odl.		dol. 2. . . . .	
10.20	dol.	Merag . . . . .	dol. 1.10	
10.30	odl.		dol. 1. . . . .	
11.—	dol.	Krk . . . . .	dol. 12.00	
11.10	odl.		dol. 12.20	
12.40	dol.	Baskanov . . . . .	dol. 10.60	
1.—	odl.		dol. 10.40	
8.—	dol.	Rab . . . . .	dol. 8.40	
8.30	odl.		dol. 8.30	
8.55	dol.	Veli Lošinj . . . . .	dol. 6.45	
8.55	dol.		dol. 6.35	
8.55	dol.	Mali Lošinj*) . . . . .	dol. 6.25	
8.45	dol.		dol. 6.15	
6.80	dol.	NEREZINE . . . . .	dol. 5.30	

Ravnateljstvo si pridržao pravo — prema okolnostima — promjeno plovitbenog reda.

\*) Luka Sv. Martin.

Uvjeto pristajanje u Puntu i Loparu.